

I. PRVA POJAVA HRVATA NA JADRANU

Priznati čari plavoga Jadrana, njegova divno razvedena istočna obala kao i mnoštvo raznolikih njegovih otoka, nisu jednako djelovali na različite narode, koji su, u doba propadanja zapadnoga rimskog carstva, svaki čas prodirali preko »limesa«, utvrđene granice toga carstva. Nekoji su od tih naroda samo prolazili Panonijama i negdašnjom rimskom Dalmacijom, ostavljajući za sobom samo tragove pustošenja, a tek se je gdje-koji u ovoj zadnjoj kratko doba zaustavio, jer ga je drugi, jači, brže iz nje istisnuo.

Koliko se je pak tih naroda, koje smo navikli nazivati »barbarima«, izmijenilo, samo do druge četvrti petoga stoljeća u današnjim našim krajevima, ostavio nam je napisano slavni naš zemljak, sin rimske Dalmacije, jedan od najvećih umnika katoličke crkve, blaženi Jerolim (g. 340—420). On nam u svojim spisima nabraja različite barbarske narode, koji su u njegovo doba pustošili lijepe zemlje između Bizanta i Julskih Alpa. I dok nam opisuje ta pustošenja, ističe napose, kako ti barbari, u potrazi za srebrom i zlatom, nisu poštedjeli ni svetinje grobova, nego su mrvili ili barem probijali teške poklopce na sarkofazima, da poganom rukom ispremijesaju čak i kosti kršćanskih muče-